

The Archaeological Museum of Kissamos is housed in a Venetian-Turkish monument, known as the Headquarters. It is located in the Venetian residential area, outside the wall of the Venetian castle, "Castel Chissamos", from which the previous name of the town, Kastelli, derives. During the Turkish occupation of the island the castle was enlarged and the building was enclosed inside the fortification walls. Over time the monument was remodeled many times; the last one being its recent transformation into this Museum in 2000. The exhibits present the history of the Kissamos district, from the Prehistoric period through late antiquity (Early Christian period).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΙΣΑΜΟΥ
KISSAMOS
ARCHAEOLOGICAL
MUSEUM

ΚΡΗΤΗ / CRETE

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΙΣΑΜΟΥ
KISSAMOS
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM

ΚΡΗΤΗ / CRETE

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΣΤ. ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗ – Μ. ΜΙΛΙΔΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΝΩΣ - OFFICE COM.
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Ε.

TEXT: ST. MARKOULAKH – M. MILIDAKIS
TRANSLATION: J. MOODY – W. DOSSETT
GENERAL SUPERVISION: PUBLICATIONS DEPARTMENT
DESIGN & LAYOUT: ZARIFOPOULOS MINOS - OFFICE COM.
PRINT: BIBLIOSYNERGATIKI S.A.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ INFORMATION

T: 28220 83308

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
Ministry of Culture & Tourism

2011 © ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
2011 © ARCHAEOLOGICAL RECEIPTS FUND
www.tap.gr

Χρηματοδότηση έκδοσης: ΟΠΑΠ Α.Ε.
Edition sponsored by ΟΠΑΠ S.A.

146 ΑΠΚ

www.visitgreece.gr

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Κισάμου στεγάζεται στο ενετοτουρκικό μνημείο της πόλης που είναι γνωστό ως Διοικητήριο. Βρίσκεται στο χαρακτηρισμένο ως παραδοσιακό τμήμα της πόλης, στη θέση που καταλάμβανε ο οικιστικός πυρήνας της ενετοκρατίας, έξω από το βενετσιάνικο κάστρο, το "Castel Chissamos" από το οποίο προέκυψε και η προηγούμενη ονομασία της πόλης, Καστέλλι. Κατά την τουρκοκρατία το κάστρο διευρύνθηκε και έκλεισε μέσα στην περίμετρό του και το Διοικητήριο. Στη μακρά ιστορία του το μνημείο δέχτηκε πολλές επεμβάσεις, από τις οποίες οι πιο πρόσφατες (2000) αφορούσαν στην προσαρμογή του στη νέα χρήση του ως Αρχαιολογικού Μουσείου, για να φιλοξενήσει τα αρχαιολογικά ευρήματα της πόλης αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Κισάμου. Τα εκθέματά του παρέχουν μια διαχρονική εικόνα της ιστορίας της περιοχής από την προϊστορική εποχή μέχρι και την ύστερη αρχαιότητα, δηλαδή τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους.

Η έκθεση είναι χωρισμένη σε ενότητες με βάση χρονολογικά και τοπικά κριτήρια και είναι κατανοητή στο ισόγειο και τον όροφο του κτιρίου.

ΙΣΟΓΕΙΟ

Αίθουσα 1: Η έκθεση αρχίζει με ένα γενικό χρονολογικό πίνακα και κάρτη με τις αρχαιολογικές θέσεις της περιοχής που παρουσιάζονται μέσα από τα εκθέματα. Ακολουθεί η παρουσίαση της μινωικής εποχής με ευρήματα από τις ανασκαφές στα Νοπήγεια, πρώην κοινότητας Δραπανιά.

Αίθουσα 2: Η έκθεση εδώ ξεκινά με τη γεωμετρική εποχή και εστιάζει στην ιστορική εξέλιξη των σημαντικότερων πόλεων-κρατών της δυτικής Κρήτης, την Πολυρρήνια και τη Φαλάσαρνα. Οι δύο πόλεις ήκμασαν στους ελληνιστικούς χρόνους, η πρώτη ως κερσαία και η δεύτερη ως ναυτική δύναμη.

Αίθουσα 3: Συνεχίζεται η παρουσίαση των ελληνιστικών χρόνων με κεραμικά ευρήματα από μη αυτόνομες πόλεις και οικισμούς της ευρύτερης περιοχής. Χαρακτηριστικά δείγματα της κεραμικής παραγωγής της δυτικής πλευράς της Κρήτης είναι οι μεγάλοι αμφορείς με μαύρο γάνωμα και επίθετα ανάγλυφα εμβλήματα κατασκευασμένα με μήτρες. Στην ίδια αίθουσα εκτίθενται ελληνιστικές επιγραφές και στη συνέχεια το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής γλυπτών της περιοχής της Κισιάμου, έργα ως επί το πλείστον της ρωμαϊκρατίας.

Κάτω από το κλιμακοστάσιο, διατηρείται στη θέση του μέρος της ανασκαφής ρωμαϊκού λουτρού, πάνω στο οποίο είχε ανοικοδομηθεί το κτίριο κατά την ενετοκρατία.

ΟΡΟΦΟΣ

Ολόκληρος ο όροφος είναι αφιερωμένος στην πόλη της Κισιάμου. Αποτελεί μια προσπάθεια οργάνωσης έκθεσης της ρωμαϊκρατίας, η οποία έχει αφήσει τόσα πολλά μνημεία στην Κρήτη, επισκιασμένα όμως κάτω από το δυνατό φως της προβολής του μινωικού πολιτισμού της.

Η ελληνορωμαϊκή πόλη της Κισιάμου, όντας η ίδια λιμάνι στο σταυροδρόμι των θαλάσσιων δρόμων της εποχής, παρουσιάζει μια ιδιαίτερη άνθηση στους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους. Τα δημόσια οικοδομήματα, κυρίως συγκροτήματα λουτρών, δείχνουν μέσα από τη λάμψη του μαρμάρου στην αρχιτεκτονική και γλυπτική διακόσμηση μια τρυφή και αγάπη για την πολυτέλεια. Από τις ανασκαφικές ανακαλύψεις ξεχωρίζουν οι εκτεταμένες αστικές επαύλεις, απ' όπου διασώθηκαν κυρίως τα ψηφιδωτά δάπεδα, κάποια γλυπτά, μαρμάρινα τραπεζοφόρα και πλήθος ενδειξων τοιχογραφικού διακόσμου, πεσμένου στο έδαφος σε θραύσματα.

Η έκθεση αρχίζει από το χώρο του κλιμακοστασίου και του ανελκυστήρα, όπου υπάρχει πληροφοριακό υλικό και στη συνέχεια παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά δείγματα τοιχογραφιών και τραπεζοφόρα με ανάγλυφη και γλυπτή διακόσμηση.

Αίθουσα 4: Η μεγαλύτερη αίθουσα του Μουσείου είναι αφιερωμένη στην παρουσίαση των αστικών επαύλεων της ελληνορωμαϊκής Κισιάμου. Εδώ μπορεί να θαυμάσει κανείς ψηφιδωτά δάπεδα με ενδιαφέρουσες εικονογραφικές παραστάσεις, ένα δείγμα opus sectile (μαρμαροθέτημα σε δάπεδο), ένα ηλιακό ρολόι και γλυπτά.

Αίθουσα 5: Η έκθεση της αίθουσας εστιάζεται στην οικονομία της πόλης μέσα από τη νομισματική κυκλοφορία και τους κρυμμένους θησαυρούς (προθήκη ειδικών συνθηκών) αλλά και τις εμπορικές σχέσεις της με βάση τους αμφορείς, ντόπιους και εισηγμένους, με ανάλογο εποπτικό υλικό.

Αίθουσα 6: Παρουσιάζεται η καθημερινή ζωή με αγγεία οικιακής χρήσης και αντικείμενα, στην πλειονότητα τους από ευτελή υλικά, πηλό, μέταλλο ή οστό, καθώς και η βιοτεχνική παραγωγή μέσα από ανεσκαμμένα κεραμικά αλλά και μεταλλευτικά εργαστήρια. Σε προθήκη ειδικών συνθηκών εκτίθενται μετάλλινα αντικείμενα από το στρώμα καταστροφής. Στη συνέχεια επιχειρείται να δοθεί μια εικόνα της βιβλικής καταστροφής της πόλης από το σεισμό του 365 μ.Χ. που σηματοδοτεί και το τέλος της ακμής της.

Αίθουσα 7: Η τελευταία εκθεσιακή ενότητα είναι αφιερωμένη στον κόσμο του θανάτου. Από την πρώιμη ιστορική περίοδο της Κισιάμου μια γυναικεία ταφή με πολλά κτερίσματα του 4ου αι. π.Χ. καταλαμβάνει μια ολόκληρη προθήκη. Στη ρωμαϊκρατία ανήκει το μεγαλύτερο μέρος των υπόλοιπων ταφικών κτερισμάτων. Ωστόσο η έκθεση περιλαμβάνει και τη μεταβατική εποχή της ύστερης αρχαιότητας, δηλαδή της παλαιοχριστιανικής εποχής. Έτσι ο επισκέπτης μπορεί να δει κτερίσματα παλαιοχριστιανικών τάφων ως επιβίωση των αρχαίων ταφικών εθίμων και επιτύμβιες χριστιανικές επιγραφές που αποδεικνύουν την κρατούσα πλέον νέα θρησκεία μετά το σεισμό και κυρίως από τις αρχές του 5ου αι. μ.Χ. και εξής. Προθήκη ειδικών συνθηκών περιλαμβάνει όλα τα κοσμήματα από πολύτιμα και ημιπολύτιμα υλικά.

Το σύνολο της έκθεσης του Μουσείου περιλαμβάνει αρκετό πληροφοριακό και εποπτικό υλικό. Για την πληρέστερη ενημέρωση και την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των επισκεπτών υπάρχει στη διάθεσή τους μια ηλεκτρονική παρουσίαση με έρευνα και τεκμηρίωση γύρω από τον πλέον καταστροφικό σεισμό της αρχαιότητας, το 365 μ.Χ., που έπληξε διαφορετικά σημεία της μεσογειακής λεκάνης και την Κρήτη και ισοπέδωσε την Κισίαμο.

The material is displayed into units by chronological and geographical criteria and it covers two floors.

GROUND FLOOR

Room 1: The exhibition begins with a general chronological table and a map with the sites included. These are followed by a display of finds from the Minoan excavations at Nopigia, formerly in the community of Drapanias.

Room 2: The exhibition here starts with the Geometric period and focuses in the historical evolution of two most important cities-states in west Crete, Polyrrhenia and Phalasarna. Both cities became powerful in the Hellenistic period, Polyrrhenia as terrestrial and Phalasarna as a naval power.

Room 3: The presentation of the Hellenistic period continues with ceramic finds from minor regional towns. The most characteristic pottery produced in western Crete are the large black-glazed amphorae with applied relief decoration. Important Hellenistic inscriptions and most of the Kissamos sculpture collection are also exhibited, most of which date to the Roman period.

Under the staircase to the upper floor, part of a Roman bath is preserved *in situ*. It was excavated during the work of building restoration.

UPPER FLOOR

The entire upper floor is devoted to the city of Kissamos. It is an attempt to present a comprehensive exhibition of the Roman period, which left many monuments in Crete, but tends to be overshadowed by the Minoan civilization.

A port on the crossroads of the Mediterranean shipping routes, Kissamos flourished during the Roman Imperial period. Public buildings, especially bath complexes (thermae), with luxurious marble architecture and sculpture, reveal wealth and a love for decoration. Among the numerous discoveries, the lavish urban villas with elaborate mosaic floors stand out. They were also furnished with sculpture, marble tables and decorated with frescoes found mainly in fallen fragments.

The exhibition starts from the hall of the elevator and staircases, where general information about the period is available. Frescoes and relief and sculptural marble table-supports are also displayed.

Room 4: This is the largest room of the Museum and contains unique mosaic floors with figurative representations, a fragment of an inlaid (*opus sectile*) floor, a sundial and sculpture from the atria of some of the villas.

Room 5: The exhibition here focuses on the economy of the city through coins and coin hoards (showcase of special conditions) and its trade relations based on local and imported amphorae.

Room 6: These exhibits present the daily life of the city with domestic vessels and objects made of poor material, clay, metal and bone, as well as the production of local ceramic and metal workshops. The metal objects found in the destruction level are exhibited in a separate showcase of special conditions. A picture of the biblical destruction of the city by the earthquake of AD 365, which signals the end of its development, is attempted to be given.

Room 7: The last exhibition unit focuses on the world of death. From the early period of historical Kissamos, a female burial dated to the 4th c. BC occupies a whole showcase. Most of the other exhibits are grave goods from the Roman Imperial period. The exhibition includes the transitional period of late antiquity (Early Christian period). The visitor can also see grave offerings from Early Christian graves, as survival of ancient burial customs, and inscriptions as a proof that after the earthquake, and mainly from the beginning of 5th c. AD onwards, the new religion is established. A showcase of special conditions contains all the jewelry of precious and semi-precious material.

The whole exhibition presents rich information material. There is also a CD Rom of special interest presenting the earthquake of 365 AD which struck different areas of the Mediterranean basin and Crete and destroyed Kissamos.